

Naš obstoj je močno odvisen od našega okolja in podnebja, vendar pa je naše zavedanje o povezanosti izrabe podnebja pri nas in vplivi na celotno zemeljsko oblo še na zelo nizki ravni. V Sloveniji imamo srečo, da živimo na območju, kjer se je razmeroma lahko prilagoditi na spremenjene podnebne razmere. Ne zavedamo se dovolj, da je podnebje skupno vsem zemljanom, s katerimi živimo v ekološki soodvisnosti, in da nekateri nimajo take sreče kot jo imamo mi.

»Tri desetletja že hodim v Afriko in vse bolj lahko vidim, kaj prinašajo podnebne spremembe tudi tej celini. Prezgodnja in neobičajno močna deževja uničujejo posevke in odnašajo redke mostove. Suše pa ubijajo črede nomadskih pastirjev in kmalu za njihovimi živalmi začnejo umirati tudi ljudje. V Afriki se to sicer dogaja že od pamtiveka, v večnem krogu življenja, životarjenja in umiranja je to pač edini svet, ki ga sploh poznajo...«

A v zadnjem času je vse še veliko huje od spomina starejših generacij. Vaški starci mi že vedo povedati, da je to menda zato, ker se mi, tam daleč v našem svetu, vozimo s prevelikimi avtomobili. In se počutim krivega. Da, morda in očitno pa res preveč svinjam okoli sebe. In prizadenem s tem tudi ljudi, ki svojo nedolžnost plačujejo z življenji. Ni pošteno. Ni veliko, ampak danes bom šel v mesto peš.«

Zvone Šeruga

Najbolj na udaru so države v razvoju, ki so najmanj vplivale na spremembe podnebja, trpijo pa za posledicami bolj kot glavni krivci, razvite države (Evropa in ZDA, Japonska in Avstralija). Podnebne spremembe se poznajo na nekaterih vitalnih področjih, kot je širjenje puščave in posledično pomanjkanje vode, ki je bistvenega pomena za preživetje. Ravno tako je na udaru pridelovanje hrane zaradi spremenjenih razmer. Vse to povzroča razselitev ljudi, ki morajo zapuščati domove zaradi našega preobremenjevanja podnebja.

Kaj nas povezuje z ostalim svetom...

Edina stvar, ki nam je res skupna in imamo samo eno, je Zemlja in njena atmosfera, od katere smo preživetveno odvisni, pa vendar jo prekomerno obremenjujemo.

Tveganja in ranljivost so sicer rezultat fizikalnih procesov, vendar so predvsem posledica človeških dejanj in izbir. To je vidik ekološke soodvisnosti, ki je prepogosto zanemarjen in pozabljen. Ko ljudje v nekem ameriškem mestu prižgejo klimatske naprave ali ljudje v Evropi zaženejo avtomobilske motorje, ima to posledice.

Te posledice nas povezujejo z ruralnimi skupnostmi v Bangladešu, povezujejo nas s kmeti v Etiopiji in prebivalci barakarskega predmestja v Haitiju. S temi človeškimi povezavami pride tudi etična odgovornost, hkrati z odgovornostjo premisleka – in predvsem spremembe – energetske politik in individualnega vedenja, ki škodljivo vplivajo na druge ljudi in prihodnje generacije.

Ekološka soodvisnost

Neenakosti v možnostih prilagajanja na podnebne spremembe so vedno bolj očitne. Za en del sveta – bogatejši del – pomeni prilagajanje izgradnjo struktur, ki bodo varovale pred posledicami podnebnih sprememb, npr. gradnjo plavajočih hiš. Na drugi, revnejši strani pa pomeni prilagajanje učenje veččin plavanja v poplavnih vodah.

Letno so podnebne katastrofe vplivale na življenja okoli 262 milijonov ljudi med leti 2000 in 2004. Od teh je bilo preko 98 % katastrof v državah v razvoju. Visoka stopnja revščine in nizke stopnje razvoja omejujejo sposobnost revnih gospodinjstev za uspešno ukrepanje v luči podnebnih tveganj.

Okoljske pravice / človekove pravice

»Puščava se širi naprej. Predvsem ker je manj dreves. Ne le zato, ker jih ljudje sekajo, temveč jih veliko odmrje zaradi pomenjkanja dežja. Tako da ni na udaru samo kmetijstvo, temveč tudi vzreja živali, zaradi pomanjkanja krme. Vztrajamo, vendar se revščina veča, kar krati ljudem njihove osnovne človekove pravice.«

Teuguezie Malle, upravnik kooperativ, Sikasso regija, Mali

Podnebne spremembe nas soočajo s kompleksnimi vprašanji, vendar je izbira, pred katero smo postavljeni ljudje in politiki danes, izbira med univerzalnimi človeškimi vrednotami na eni strani in sodelovanjem pri razširjenem in sistematičnem kršenju človekovih pravic na drugi, saj so podnebne spremembe katastrofa, katere razvoj je odvisen od nas samih.

Prilagojeno po <http://www.foei.org/en/publications/pdfs/cartoonbook.pdf>

Prekomerni izpusti toplogrednih plinov iz razvitega sveta sprožajo podnebne spremembe, ki najbolj prizadanejo ljudi v državah v razvoju. Tako tisti, ki so najmanj vplivali na spremembe podnebja, nosijo najtežje breme: življenjske razmere, ki postajajo za življenje vse bolj nemogoče. Z majhnimi spremembami svojih razvad lahko ljudem v državah v razvoju omogočimo varnejše podnebje in s tem tudi stabilnejše pogoje za življenje.

UKREPAJ ZDAJ!

focus
društvo za sonaraven razvoj

Maurerjeva 7, 1000 Ljubljana
01 515 40 80
Info@focus.si
www.focus.si

Publikacija je nastala v okviru projekta Safeguarding climate while developing? Yes, it's possible!, ki ga finančno podpirata Presidency Fund in Evropska komisija.

Sloga v času predsedovanja EU izvaja projekt TUDI TI SI DELČEK ISTEGA SVETA, s katerim želi okrepiti prakso razvojnega izobraževanja in sodelovanja v Sloveniji ter izboljšati splošno ozaveščenost prebivalstva o razvojni problematiki.

Majhna dejanja za velike spremembe

"Vsakič, ko nekdo na zahodu pristavi vodo za čaj, s tem pomaga poplaviti Bangladeš."
George Monbiot, pisatelj in kolumnist

Velik del naših dejavnosti ima posreden vpliv na življenja ljudi v državah v razvoju. Naša raba energije za ogrevanje, prevoz ali zabavno elektroniko povzroča prekomerne emisije toplogrednih plinov, zaradi katerih se sprožajo podnebne spremembe, ki najbolj prizadanejo ljudi v državah v razvoju. Z majhnimi spremembami svojih navad lahko spremenimo veliko in tukaj je nekaj nasvetov, kaj lahko naredi vsak od nas.

● Vedno popolnoma ugasnimo TV sprejemnike, zaslone, DVD in video predvajalnike ali računalnike, ki porabljajo elektriko v stanju pripravljenosti, ne nudijo pa storitve.

● Jejmo čim manj mesa, ki je emisijsko potratna hrana, ter čimveč ekološko pridelanih izdelkov.

● Zaprimo vodo medtem, ko si umivamo zobe.

● Kupujemo lokalno izdelane izdelke, ne pa tistih, ki so prepotovali in onesnažili pol sveta, preden so prišli na trgovinske police.

● Zmanjšajmo izgube pri ogrevanju s toplotno izolacijo stranovanja in oken. Izgube zmanjšamo tudi, če damo aluminijaste reflektorje za radiatorje, ne nameščamo pohišstva pred radiatorje ali zvečer zastremo okna.

● Kadar je le mogoče, se premikajmo trajnostno – peš ali s kolesom. Če so razdalje prevelike, uporaibmo javni prevoz ali pa se peljimo s prijatelji, sodelavci ali sorodniki. Če že moramo voziti, vozimo varčno.

● Nastajanje odpadkov preprečujemo, če pa že odpadki nastane, ga vsaj reciklirajmo. Biološke odpadke zbirajmo ločeno in uporabimo za kompostiranje.

● Pri vseh svojih dejavnostih se poskušajmo zavedati, da smo delček sveta, ki potrebuje čisto okolje, varno podnebje in odgovornost do sočloveka in prihajajočih generacij. V skladu s tem se tudi obnašajmo.

»Oba vidika človeškega okolja, naravno in preoblikovano, sta bistvena za človekovo dobrobit in za polno uživanje osnovnih človekovih pravic – vključujoč pravico do življenja.«
Stockholmska deklaracija konference ZN o človekovem okolju, 1972.

Zaradi taljenja ledu in naraščajoče morske gladine lahko pričakujemo velike spremembe v kopenskih površinah vodnih virov, kar bo po drugi strani verjetno povzročilo obmejne spore in vojne za ozemlja in vodo. Vojna v Darfurju je le priokus tega, kar lahko postane problem v mnogih delih sveta.

dr. Danilo Türk
(povzeto po: www.up-rs.si)

Ljudje, ki se dnevno borijo za rešitev iz okovov revščine in lakote, zaslužijo več kot le besede političnih veljakov, ki se združujejo na mednarodnih zborovanjih, postavljajo visoko zvoneče razvojne cilje in jih nato spodkopavajo z ravnanjem v nasprotju z dejstvi, ki nam jih kažejo podnebne spremembe.

Revni tega sveta in prihodnje generacije si ne morejo privoščiti brezbriznosti, ki še vedno zaznamuje mednarodna pogajanja o podnebnih spremembah. Ravno tako si ne morejo privoščiti velikega prepada med tem, kar vodje razvitega sveta pravijo o grožnjah podnebnih sprememb in tem, kar dejansko naredijo na področju energetskih prometnih, kmetijskih ali trgovinskih politik. Tako si tudi ne morejo privoščiti naše vsakdanje brezbriznosti za posledice, ki jih povzročamo podnebnju in s tem tudi njim (in nam samim).

